

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา
The Instructional Model to Enhance Social Studies Instruction Activities
Increase Efficiency for Pre-Service Social Studies at Ubon Ratchathani
Rajabhat University

ชูชีพ ประทุมเวียง
Chucheepratumviang
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University
Chucheepr138@hotmail.com

Received: July 18, 2021

Revised: February 2, 2022

Accepted: March 14, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน แบบทดสอบ วัดผลการเรียนการสอน แบบประเมินความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน สังคมศึกษา แบบประเมินแผนการจัดการเรียนการสอน แบบประเมินคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และเงื่อนไข การนำรูปแบบไปใช้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักรู้การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้การออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 2 การวางแผนการออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 3 การกำกับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การประเมินผล

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีคะแนนผลการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม

การเรียนการสอนสังคมศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาวิชาชีพครู มีพัฒนาการด้านประสิทธิภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น มีคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้ รูปแบบการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน ประสิทธิภาพ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop an instructional model to enhance social studies instruction activities increase efficiency for pre-service social studies, and 2) to study effectiveness of the instructional model to enhance social studies instruction activities design competency. The experimental research was one group pretest-posttest design. The population was 35 students majoring in social studies, Faculty of Education, at Ubon Ratchathani Rajabhat University in the second semester of the academic year 2019. The research instruments were the instructional model to enhance social studies instruction activities to increase efficiency for pre-service social studies, the model's handbook consisting of the lesson plans, the learning outcomes test, an assessment form of ability in designing Social Studies learning activities, an assessment form of lesson plans, the Social Studies teacher characteristics evaluation form of designing instruction activities and questionnaires. The data were analyzed with percentages, means, standard deviations, t-test dependent and content analysis.

The findings of the research were as follows.

1. The instructional model to enhance social studies instruction activities to increase efficiency. It consisted of 4 components: principles, objectives, processes, and conditions for implementation. The instructional processes were comprised of 4 steps, namely step 1: Awareness of learning management and learning activity design; step 2: Planning the instructional activities design; step 3: Monitoring and sharing of Learning; and step 4: Evaluating.

2. The study of the effectiveness of the instructional model to enhance social studies learning activities to increase efficiency revealed that the pre-service social studies teachers' learning outcome scores on social studies learning activities design were significantly higher than the scores before learning at the .05 level. The pre-service social studies teachers had continuously developed their ability to design instructional activities. The social studies teachers' characteristics of designing learning activities before and after learning were significantly different at the level and their satisfaction toward the model was at the highest level.

Keywords: Instructional Model, Efficiency

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพ คือ ทุนมนุษย์ มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกันพร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศสอดคล้องกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมตามความจำเป็นของพื้นที่และโครงสร้างประชากร ปรับหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นสมรรถนะ มีจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นผู้แนะนำ และสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน สร้างมาตรการจูงใจให้ผู้มีศักยภาพสูงเข้ามาเป็นครูในระบบ ประเมินวิทยฐานะทางวิชาชีพให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการพัฒนาสมรรถนะของครูอย่างต่อเนื่อง พัฒนาระบบประเมินคุณภาพมาตรฐานที่สามารถวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน ทั้งคน ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษาส่งเสริมมาตรการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการขนาดกลางที่มีศักยภาพ เข้าร่วมระบบทวิภาคี สหกิจศึกษา ขยายความร่วมมือระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ พัฒนาสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนางานวิจัยไปสู่นวัตกรรม รวมทั้งขยายการจัดทำและการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะให้มากขึ้น รวมถึงสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้งานผ่านระบบอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก ทัวถึง ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จัดเป็นสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่รัฐบาลได้กำหนดไว้เป็นนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สามารถยืนหยัดได้อย่างไทยในประชาสังคมโลกทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความสามารถในการร่วมกันดูแลรักษา วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ถึงแม้ว่าระบบการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หากครูยังคงยึดติดกับการสอนแบบเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนาตนเองไม่พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ไม่คำนึงผลที่จะเกิดขึ้นจริงกับผู้เรียน การปฏิรูปการเรียนรู้ก็อาจไม่เกิดขึ้น ดังนั้นครูจำเป็นต้องเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตื่นตัว พัฒนาตนเอง ใฝ่ศึกษาหาความรู้ใหม่ตลอดเวลา นำความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาพัฒนาการเรียน การสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นความคาดหวังในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ จึงเป็นหัวใจสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนใน การพัฒนาการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยครูต้องมีความมืออาชีพ มีความรู้ ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ประกอบกับมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็น

มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตามจากการสังเคราะห์ลักษณะครูที่ดีที่จะนำไปสู่ครูมืออาชีพของ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554) และสุรศักดิ์ หลาบมาลา (2543) พบว่า ครูจะต้อง มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการ มีบุคลิกภาพ และมนุษย์สัมพันธ์ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับบอริสา นพคุณ (2561) กมลชนก ภาควิชา (2556) และสุรศักดิ์ ปาเฮ (ม.ป.ป.) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครู คือ ครูต้องมีสมรรถนะ การสอน ได้แก่ ความรู้ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะความเป็นครู ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครูให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการขององค์การทางการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา

จากการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง) ฉบับปี พ.ศ. 2558 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า มีปรัชญา ของหลักสูตรที่กล่าวว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และยังสอดคล้องกับรายวิชาบังคับ การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งของวิชาชีพครูบังคับ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งของสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตเป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ทางด้านสังคมศึกษา ทักษะการสอน มีกระบวนการแสวงหาความรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความตระหนักถึงความสำคัญใน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนสามารถใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในประเทศ ในประชาคมอาเซียน และในโลก เพื่อพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และสร้างเครือข่ายทางด้านวิชาการและ รายงานวิจัยในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่นในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ตามสภาพแวดล้อมที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษานานาชาติหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับผลการประชุมนานาชาติว่าด้วยการเตรียมครู สำหรับศตวรรษที่ 21 ระบุคุณลักษณะที่จำเป็นของครูที่มีคุณภาพ คุณลักษณะหนึ่ง คือ ครูที่มีประสิทธิภาพ (Skill of Effective Teacher) โดยกล่าวว่า ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำวิชาครูไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีสอนที่หลากหลาย ตลอดทั้งมีวิธีการและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ ต่าง ๆ โดยเฉพาะ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ผู้เรียนให้มีความสามารถใน ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยม โดยจัดหาวิธีสอนที่หลากหลาย

ซึ่งจากสภาพเนื้อหาที่มีจำนวนมากของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ทำให้ครูส่วนใหญ่ ไม่ชำนาญในเนื้อหา การนำวิธีสอนมาจัดการเรียนรู้ทำให้ไม่ตรงกับเป้าหมายของศาสตร์แต่ละ สาระนั้น ๆ ส่งผลให้การ

จัดการเรียนการสอนสาระสังคมศึกษาไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่แท้จริง ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพรรณ เดิมสมเกต (2541) ที่กล่าวถึงปัญหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่เน้นกระบวนการสอนแบบบรรยาย เนื้อหามากกว่าการจัดกิจกรรม เนื่องจากธรรมชาติของสาระ สังคมศึกษามีเนื้อหากว้าง หลากหลาย และการที่ครูสอนเนื้อหาจากหนังสือเรียน ทำให้สอนและวัดผล ประเมินผล ของครูง่าย และสภาพปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากตัวครูที่ไม่เปลี่ยนวิธี สอน เน้นเนื้อหาวิชาสอน โดยวิธีบรรยายมีการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก หรือใน กรณีที่มีการออกแบบกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ก็ไม่ตรงกับเนื้อหาซึ่งก็ส่งผลต่อวัตถุประสงค์การเรียนรู้อาจทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อย

การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการ ตระหนักการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้การออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 2 การวางแผนการออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 3 การกำกับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการ เรียนการสอน ที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาครู และ เป้าหมาย ตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในรายวิชา การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความ ประสงค์ที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อ สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ในการเรียนการสอน วิชาการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งวิชาหนึ่งสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่จะเข้าสู่การวิชาชีพครู ให้สามารถออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเตรียม นักศึกษาที่จะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้นักศึกษาสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน
สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา ประกอบด้วย

1. หลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. เนื้อหา
4. กิจกรรม

ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักรู้การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้การออกแบบกิจกรรม

ขั้นที่ 2 การวางแผนการออกแบบกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การกำกับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การประเมินผล

5. การวัดและประเมินผล

ประสิทธิผลการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา

1. ความรู้เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา
2. ประสิทธิภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา
3. คุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา
4. ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ทฤษฎีในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับ
นักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการ
สอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ
จัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา

2.1 ประเมินความรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู
ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

2.2 ประสิทธิภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา

2.3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่
พัฒนาขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

เป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาวิชาชีพครู วิชาเอกสังคมศึกษา หลักสูตรสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์อาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน
2. แบบสัมภาษณ์นักศึกษาในการจัดการเรียนการสอน
3. แบบประเมินความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอน
4. แบบประเมินความเหมาะสมคู่มือแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
5. แบบประเมินความเหมาะสมแผนการจัดกิจกรรมการใช้รูปแบบการเรียนการสอน
6. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญ
7. แบบประเมินความรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน
8. แบบประเมินประสิทธิภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน
9. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครู
10. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน
11. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับวิธีการสร้างเครื่องมือ
 - 1.2 กำหนดประเด็นในการสร้างเครื่องมือ
 - 1.3 นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน
2. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
3. นำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย
4. หลักในการวัดและประเมินเครื่องมือ

การประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องเชิงโครงสร้าง กำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557)

ระดับ 5 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

นำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์ 2557)

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมสอดคล้องน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม สอดคล้องน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ผลความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และ t-test dependent
2. วิเคราะห์ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนหลังเรียน ของนักศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ใช้สถิติวิเคราะห์เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนก่อน การทดลอง หลังการทดลอง และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. วิเคราะห์คุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและ หลังการ ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และ t-test dependent
4. วิเคราะห์ผลด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา มีองค์ประกอบของรูปแบบ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งมี กระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักรู้การจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้การออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 2 การวางแผนการออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 3 การกำกับและการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่าความเหมาะสม/สอดคล้องมีค่าเฉลี่ย (μ) ระหว่าง 4.00-4.60 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ) ระหว่าง 0.00-0.55 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมการ จัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีสอดคล้องเชิง โครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปได้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) คู่มือแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนการสอน จำแนกรายด้าน (n=35)

คู่มือแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับ
ด้านหลักการ วัตถุประสงค์	4.15	0.38	มาก
ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.50	มาก
ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้	4.20	0.43	มาก
รวม	4.13	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความเหมาะสมคู่มือแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ใน ระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.49$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แผนการจัดกิจกรรมการใช้รูปแบบการเรียนการสอน จำแนกรายด้าน (n=35)

แผนการจัดกิจกรรมการใช้รูปแบบการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ระดับ
ขั้นการตระหนักรู้การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้การออกแบบกิจกรรม	4.26	0.47	มาก
ขั้นการวางแผนการออกแบบกิจกรรม	4.19	0.52	มาก
ขั้นการกำกับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.23	0.44	มาก
ขั้นการประเมินผล	4.32	0.46	มาก
รวม	4.25	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.39$)

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินความรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ตัวแปร	n	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	df	Sig.
ผลการประเมินความรู้	35	(μ)	(σ)	(μ)	(σ)	15.17	32	0.00*
		14.49	3.24	23.74	1.89			

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนผลการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\mu = 23.74$, $\sigma = 1.89$) สูงกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\mu = 14.49$, $\sigma = 3.24$)

2.2 ผลการศึกษาพัฒนาการด้านประสิทธิภาพในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สังคมศึกษา ของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า โดยภาพรวมของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาสูงขึ้น จากระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบ ($\mu = 2.00$, $\sigma = 0.53$) อยู่ในระดับต่ำ ระยะที่ 2 หลังการใช้รูปแบบ ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.64$) อยู่ในระดับสูง

2.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า คุณลักษณะของครูสังคม ศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนการทดลองใช้รูปแบบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านรู้จักการแสวงหาสื่อวัตกรรมการ และแหล่งเรียน รู้อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.53$)

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรู้ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรู้ที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.57$, $\sigma = 0.51$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู้สังคมศึกษา อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู้สังคมศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในภาพรวมพบว่ามี ความเหมาะสม ซึ่งแสดงว่า รูปแบบการเรียน การสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้และ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไปได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู้สังคมศึกษา ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยในด้านองค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ และด้านองค์ประกอบเชิงกระบวนการ ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย กระบวนการสอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักรู้การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 2 การวางแผนการออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 3 การกำกับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การประเมินผล ในแต่ละขั้นได้ผ่านการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เพิ่มประสิทธิภาพการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยใช้หลักการสำคัญในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยฝึกการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับการนำกลยุทธ์ วิธีการที่สอดคล้องเหมาะสมและเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการแนวคิดทฤษฎี กระบวนการคิดของ Sternberg (1985) ที่กล่าวถึง การที่ครูทำความเข้าใจความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด หรือโครงสร้างทางปัญญา หรือความรู้ ความเข้าใจ และสมรรถภาพที่มีอยู่ใน

ที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการสอนและนำเสนอรูปแบบการสอน โดยกล่าวว่า รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับเช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เมื่อพัฒนารูปแบบการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย จะต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการนำไปใช้ใน สถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ นอกจากนี้ ทิศนา แคมมณี (2555) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนว่า มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น มีการบรรยายและอธิบายสภาพ หรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักที่ยึดถือและเป็นระบบ โดยเฉพาะใน ส่วนของการจัดองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันทั้งระบบ และมีการอธิบาย หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับ วิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบของ วิวรรณ จันทรเทพย์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการฝึกอบรมแบบ

ผสมผสาน ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ แบบสหวิทยาการ สำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบ 3 ส่วนใหญ่ ได้แก่ การวิเคราะห์ กระบวนการ และการประเมินผล ได้แนวคิด มาจากการออกแบบการเรียนการสอนของ Kruse (2008) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล

2. ประสิทธิภาพการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินความรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า คะแนนผลการเรียนรู้ เรื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการเรียนการสอน มีหลักการปฏิบัติ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีการเรียนรู้ ตามหลักการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด การร่วมมือกันเรียนรู้ มีการทบทวนความรู้เดิม และมีการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาของบทเรียน ที่สำคัญในขั้นออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติของสาระวิชา และกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่เน้นความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาอย่างชัดเจน และมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาคำอธิบายรายวิชา การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา เรียงลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 เรื่อง แนวคิดพื้นฐานทางสังคมศึกษา โดยหน่วยนี้ผู้เรียนจะได้รับการให้ข้อมูลพื้นฐานความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนสังคมศึกษาหลักสูตรสังคมศึกษา ได้แก่ เป้าหมาย จุดหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ และการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ก่อนที่จะเริ่มเรียนเนื้อหาใหม่ต่อไป หน่วยที่ 2 เรื่อง การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ผู้เรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องความหมายและความสำคัญของสังคมศึกษา หลักการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาและการบูรณาการ หน่วยที่ 3 เรื่องการออกแบบและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในหน่วยนี้ ผู้เรียนมีการเรียนรู้ ความหมายและมโนทัศน์ของกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรม การที่แต่ละบุคคลจะนำเอาบริบทของประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการเรียนรู้ ทำความเข้าใจเรื่องใหม่ ลักษณะสำคัญของปัญญาของแต่ละบุคคลนั้นจึงขึ้นอยู่กับความสามารถเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่และเกิดความรู้ หรือการรู้ในเรื่องใหม่ และ (3) ทฤษฎี ส่วนประกอบด้านกระบวนการคิดเป็นทฤษฎีย่อยที่เกี่ยวข้องกับ ความสามารถทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิด ซึ่งเน้นองค์ประกอบสำคัญที่นำพาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวรรณ จันทรเทพย์ (2553) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และคะแนนทักษะ การออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในระดับมาก

2.2 พัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา ของ นักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า โดยภาพรวมของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีพัฒนาการด้านความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาสูงขึ้น ระยะที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบ และระยะที่ 2 หลังการใช้รูปแบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นเน้นกระบวนการจัดการสอนอย่างมีระบบ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ทฤษฎีการเรียนรู้ และทฤษฎีการสอน ซึ่งรวบรวมองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจออกแบบระบบประกอบด้วย 4 ขั้นตอนของการเรียนการสอนที่มีความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกัน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้การออกแบบกิจกรรม ขั้นที่ 2 การวางแผนการออกแบบกิจกรรม

ขั้นที่ 3 การกำกับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การประเมินผล โดยผู้สอน ได้ฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ธรรมชาติของสาระเนื้อหาวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ มีการแสดงตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ผ่านสื่อการเรียนซึ่งทำให้นักศึกษา ให้สามารถวิเคราะห์หัดตัดสินใจเลือกกลยุทธ์การเรียนการสอน เทคนิควิธีสอนสังคมศึกษาต่าง ๆ ประยุกต์ใช้ ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละเนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์นั้น ๆ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดที่หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับ นาทยา ภัทรแสงไทย (2525) การจัดกิจกรรมการเรียนต้องสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้หลายอย่าง ควรมีการจัดลำดับขั้นตอน เพื่อให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง และต้องสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายทั้ง 3 ประการของสังคมศึกษา คือ ความรู้พื้นฐาน การคิด เจตคติ ความรู้สึก และค่านิยม

ในระยะที่ 2 หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะนักศึกษามีความสามารถการออกแบบกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบมากขึ้นกว่าระยะแรก นักศึกษาสามารถนำแนวทางการออกแบบกิจกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของการออกแบบกิจกรรมสังคมศึกษา ได้แก่ การวิเคราะห์ การร่างแบบ และการพัฒนาแบบ มีการเลือกใช้วิธีสอนสังคมศึกษามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมได้เหมาะสมกับสาระเนื้อหา และมีความหลากหลายมากขึ้น และนักศึกษาได้มีการฝึกปฏิบัติออกแบบกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยผู้สอนจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแบบละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน และมีกำหนดหน้าที่ของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ มีการให้ผู้เรียนที่เก่งนำตัวอย่างต้นแบบชิ้นงานที่ดีมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ การที่นักศึกษาได้ฝึกทักษะการออกแบบกิจกรรมเป็นกลุ่ม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในบทเรียน และหลักของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษามากขึ้น รวมทั้งขั้นประเมินผลงาน นักศึกษาจะได้รับ การฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยได้รับชี้แนะของครูผู้สอนที่ช่วยอำนวยความสะดวกสร้างบรรยากาศในการเรียน และประเมินผลงานของนักศึกษาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย และประเมินผลตามสภาพจริงช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเข้าใจที่ลึกซึ้ง มีกำลังใจ และเกิดความชำนาญในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ระวีวรรณ ศรีครามครัน (2550) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ และมีประสบการณ์ตรง รู้จักการทำงานร่วมกันในลักษณะกลุ่ม รวมทั้งให้ผู้เรียนทราบผลก้าวหน้าของการทำงานนั้น ๆ นอกจากนี้การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานยังเป็นการให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานของตนเองและการทำงานในลักษณะกลุ่มด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในลักษณะที่เป็นขั้นตอนย่อย ๆ โดยคำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา มาก่อน และความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา ซึ่งหมายรวมถึง จัดกิจกรรมในแต่ละจุดประสงค์ให้ต่อเนื่องกันในจำนวนที่เหมาะสมมากกว่าที่จะสอนรวมกันทั้งหมดเลือกวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง หรือสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้

2.3 คุณลักษณะของครูสังคมศึกษาในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนและหลัง การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า หลังการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน นักศึกษาวิชาชีพ ครุศึกษามีคุณลักษณะของครูสังคมศึกษาอยู่ในระดับ ระดับดี และมีคุณลักษณะของครูสังคมศึกษา ก่อนและหลัง การทดลองใช้รูปแบบมีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะด้านรู้จัก การแสวงหาสื่อนวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้อยู่ในลำดับสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในโลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างล้ำสมัยในการเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้เกิดความสะดวกต่อการใช้ผลิตสื่อ การค้นคว้าข้อมูล ออนไลน์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ผู้เรียนสามารถสืบค้นสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆ มาใช้ในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนการสอน สื่ออินเทอร์เน็ตที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างไม่จำกัด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีความรอบรู้มากขึ้น และจากการที่นักศึกษาได้การฝึกออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน นักศึกษาได้ลงมือสืบค้นข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับเนื้อหา ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบันทางสังคมศึกษา กรณีตัวอย่าง บทความจากอินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย มาให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และทำกิจกรรมจากสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้การออกแบบการเรียนการสอน มีความน่าสนใจ ทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์ผ่าน เครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่ง Adler (2011) ได้กล่าวถึง การที่จะเป็นครูสังคมศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพควรมีคุณลักษณะมีความเชี่ยวชาญในด้านความรู้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบัน สามารถใช้สื่อต่าง ๆ ค้นหาข้อมูลโดยใช้เว็บไซต์ แหล่งที่มา และสามารถใช้เครื่องมือค้นหาได้น่าเชื่อถือ Sternberg (1985) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูสังคมศึกษาไว้ว่า ครูต้องมีความสามารถในการวิชาที่สอน สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน มีการใช้อินเทอร์เน็ตใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ ค้นหาข้อมูล โดยใช้เว็บไซต์ แหล่งที่มา และสามารถใช้เครื่องมือค้นหาได้น่าเชื่อถือ และใช้สื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้จุดเน้นของภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (2547) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะครูที่มีคุณภาพตามปณิธานของหลักสูตรไว้ว่า ครูควรเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ มีความรู้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึกใช้วิธีการ สื่อสาร และเทคนิคการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่มีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในภาพรวมด้านประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับ นักศึกษาเห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การนำความรู้ไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียนและในชีวิตประจำวันได้จริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมกระบวนการทำงานกลุ่มก่อนที่จะไปลงมือปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยเฉพาะขั้นตอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติของสาระวิชาและกระบวนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เรียนจะวางแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนเป็นกลุ่ม ลงมือออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่ม สาระวิชาสังคมศึกษา จากนั้นมีการนำเสนอผลงานของกลุ่มแต่ละสาระการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศ ที่ร่วมมือกันเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนมุมมอง ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา หลักการ วิธีสอนต่าง ๆ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน สถานศึกษาและในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับสิริพัชร เจริญวิโรจน์ (2548) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วย ตนเอง โดยเน้นแนวคิดสำคัญ ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษา ควรมีการศึกษาคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้เกิด

ประสิทธิผลกับนักศึกษาตามเป้าหมายที่รูปแบบกำหนดไว้ ผู้สอนควรมีการพัฒนาสื่อที่หลากหลายให้ผู้เรียนเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า การสร้างบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลาย และเกิดประสิทธิภาพในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูสังคมศึกษาทักษะวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครูสังคมศึกษา มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นในทุกด้าน เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ให้กับนักศึกษวิชาชีพครูสังคมศึกษา และควรมีการพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างประสิทธิภาพวิชาชีพของนักศึกษาครูสังคมศึกษาทางด้านอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพรรณ เต็มสมเกตู. (2541). ปัญหาของครูผู้สอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- กมลชนก ภาควณิ. (2556). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นิตยา ภัทรแสงไทย. (2525). ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: พีรพัฒนา.
- ทิตนา แจมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีจัดการการเรียนรู้ โดยผู้เรียนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). วิจัยวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิวรรณ จันทะเทพย์. (2553). การพัฒนารูปแบบฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบ สหวิทยาการสำหรับ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์: สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สิริพัชร เจริญโรจน์. (2548). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.
- สุศักดิ์ ปาเฮ. (ม.ป.ป.). การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21.แพร่ : กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- สุศักดิ์ หลาบมาลา. (2543). การปฏิรูปการฝึกหัดครูในสหรัฐอเมริกา = Promising practice : new way to improve teacher quality U.S. department of education.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- อริสา นพคุณ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 12(1), 232-244.
- Adler, Susan A. (2011). *Nation Curriculum Standards for Social Studies (NCSS)*. United States of America.
- Kruse, Kevin. (2008). *Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model* Retrieved 30 December 2008, Available from http://www.e-learningguru.com/articles/art2_1html
- Sternberg, R. J., & Baron, J. B. (1985). *A Statewide Approach to Measuring Critical Thinking Skills*, Educational Leadership. 43 : 40-43.
- Sternberg,R.J. Beyond. (1985). *IQ: A triarchic theory of human intelligence*. New York : Cambridge UniversityThe Kentucky Academy of Technology Education. Beginning teacher Standard IX Retrieved 25 September 2003, Available from http://www.kyepsb.net/standards/mew_teach_std.html